

A *Filmvilág* megjelenésének tizenötödik évfordulóján szeretettel köszönti a lap olvasóit és szerzőit a *Filmvilág* szerkesztősége:

Gyertyán Ervin, Hámos György, Hegedűs Zoltán, Létay Vera, Pongrácz Zsuzsa, Zsugán István.

BEVEZETŐ HÚSZ LEVÉLHEZ

Nem rossz szerkesztőség a miénk, csak élehetetlen. Lám most is annyira elmerült a különböző ünnepi évfordulók számontartásában, hogy a rólu-
k szóló cikkek olvasásában elmélyülve, teljesen kiment a fejéből: magunknak is évfordulónk van. Ezzel a számunkkal zárjuk le megjelenésünk tizenötödik évét, s kezdjük el a tizenhatodikat. Megbízható esztéták szerint a *Filmvilág* megjelenése előtt filmesztétikai lap még nem volt hazánkban, s ha indult is hasonló törekvésű folyóirat: ekkora kort az sem ért meg. Mindez, sajnos, csak néhány héttel a február tizenötödiki számunk előtt jutott eszünkbe. Ennek köszönhető, hogy ellen tudtunk állni a kísértésnek: egy ünnepi szám megszerkesztésének. S így, a véletlen segítségével, sikerült hűnek maradnunk egyik negatív erényünkhöz: nem lettünk ünnepegyesek. Érdekes, ha jó tulajdonságainkat fel akarnám sorolni — amit a viláért sem tesztek meg — csupa negatív jó tulajdonság jutna eszembe: általában *nem* voltunk ünnepegyesek, *nem* estünk kétségbe, *nem* tartottuk csalhatatlanoknak magunkat, *nem* emlegettünk sem csúcso-
csokot sem hullámvölgyeket, nem lelkendeztünk és *nem* szitkozódunk, modernek sem igyekeztünk lenni, de konzervatívak még kevésbé. Abba is hiszom, hiszen már-már dicsekvésnek hatna, hogy mi mindent *nem* csináltunk. Hogy mit csináltunk — jól vagy rosszul: talán körvonalazódik a bevezető után következő húsz levélben, jegyzetben, kis cikkekben, melyeket rendezők, kritikusok, esztéták és írók írtak nekünk abból az alkalomból, hogy betöltöttük tizenötödik évünket.

Mondanom sem kell: ezek az írók — melyeket hálásan köszönünk

— nem spontán elhatározások következményei. Sem Fábri Zoltán, sem Csurka István, sem Nemeskürty István nem várták izgatottan azt a napot (hiszen mi is majdnem megfelle-
ledkeztünk róla), melyen végre elmondhatják véleményüket a tizenöt éves *Filmvilágról*. Mi kértük fel őket erre. Hogy mérhetetlen elfoglaltságuk ellenére, mégis szinte valamenyien és hihetetlenül gyorsan teljesítették kérésünket: azt bizonyítja, még nem hűlt ki a levegő a *Filmvilág* körül. S még valamit, hogy valamennyien benne élnek abban az európai szellemi és művészeti légkörben, melyben művészetet-
történelmi egy régi szakmai folyóirat ilyen természetű kérésének teljesítése. Felkérésünk ezért cselnek is felfogható — annak az érdekében, hogy többségükben kitűnően író, de a cik-
kírától konokan vonakodó rendezőink: megszólaljanak lapunkban. Tudtuk, hogy nem ünnepi méltatást kapunk tőlük (az olvasó meggyőződhet erről), hanem olyan tömör — komoly vagy kíméletesen könnyed — elemzést lapunknak, melyekből egész filméletünk gondjai kirajzolódnak. Akár úgy, hogy elismeréssel illetik a *Filmvilágot* e problémák megemlézéséért, akár úgy, hogy számonkérnek: miért nem foglalkoztunk ezekkel a kérdésekkel. Jogcímük mindenképpen van hozzá ele-
gendő. Sokan közülük osztottak a *Filmvilág* alapítási gondjaiban, mások segítettek kialakítani arculatát. Ismét mások — rendezőink — műveikkel, művészi hatásuk elemzésével vagy vallomásaikkal: egy-egy csinos kötetrelváltatásból a *Filmvilág* tizenöt testes kötetéből.

Mégis, mennyi minden kimaradt ebből a 11 520 oldalból. Mennyi fontos életműelemzés, egészséges vita,

filmpublicisztika. A Filmvilágot születésekor „gazdái” rengeteg fontos és szép feladattal bízták meg, s mérhetetlenül kicsire méretezték. Örülünk, hogy méltatóink most elsősorban terjedelmünket vetik szemünkre. Nincsenek nagy-folyóirat ambícióink: de ami kevés, az kevés. Az elmúlt tizenöt évben minden lap megváltozott: tágasabb, testesebb, mutatósabb lett. Mi megmaradtunk kis formátumúnak és harminckét oldalasnak. Megmaradtunk továbbá — elég hosszú ideig — a magyar filmművészet egyetlen gondozóinak. (Ilyen kis filmművészet nincs is.) Később megszületett ugyan dundi kis hugunk a Filmkultúra, mely hihetetlenül gyorsan fejlődött (igaz, hogy bőven táplálták papírral), sok terhet levett ösztövérről vállunkról. Így is maradt számunkra is, számára is elég feladat. Filmállapotaink ebben a pillanatban nem a legbiztatóbbak. Most sem érezzük úgy, hogy mélyponton vagyunk, de valamiben sürgősen meg kell kapaszkodnunk, hogy mélyebbre ne csúszunk. Azt hiszem, erre a sokkra — egy egészséges váltás érdekében — szükségünk is volt. Az általános elragadtatásban (milyen csodálatos csúcsra értünk!) megfeledkeztünk a filmművésztől. S főleg róluk, akik megnézik a filmeket. Nézőtereinket nem eleven emberek, hanem Mokép statisztikák töltötték meg. Sajnos a statisztikák sem művelődni, sem tartalmasan szórakozni, sem fizetni nem tudnak. Bár a tennivalókat ilyen élesen nem lehet kettéválasztani: a következő munkamegosztást javasolnám — a Filmkultúra az alkotókba öntőn erőt az ingoványból kilábaláshoz, s mi addig a nézőket — akikkel jó kapcsolatunk megmaradt — tartjuk szóval. Részben olyan kritikákkal, melyek nem keltik a nézőben a szellemi fogyatékoság kínos érzését — hogy mennyi szépséget és mélységet nem képes érzékelni, melyet a legegyszerűbb kritikus is nyomban észlel (amint értesül az alkotó nevééről vagy parabolája értelméről). Részben: készülő jeles alkotásokról szóló érzékletes beszámolókkal, hiszen ebben az állapotában még minden film úgyszólván várászat. A fentiekén kívül lekötneink olvasóink érdeklődését egyre bővülő televíziós rovatunkkal. Úgy képzel-

jük, ha megkapjuk az immár nélkülözhetetlen 16 oldal bővítést (de nyolcra is beletörődünk) megvethetnénk egy televíziós folyóirat alapjait. Erre most éppen olyan szükség van, mint 15 éve volt a Filmvilágra.

Nagyon örülünk, hogy a hozzánk intézett húsz levél legtöbbször erre nyomatékos biztatást, sőt konkrét javaslatokat is kaptunk. A televízió és nézője kapcsolata olyan elvonná vált, hogy nagy hiba lenne ezt a tévécentrikus közérzetet nem kihasználni a néző és kritikus véleményének folyamatos szembesítésére, az ízlés és az esztétikai érzék fejlesztésére. Hogy lesz-e erőnk ehhez is? Mostoha sorsunk (a 32 oldal terjedelem) a szerkesztőség szinte valamennyi tagját arra kényszerítette, hogy művészeti mondanivalóit más műfajok ürügyén s más lapok vendégszeretét élvezve — írassa ki magából. E kényszernek engedelmessé lett például Létay Vera az Élet és Irodalom színházi kritikusa, e sorok írója ugyan e lap tévéesszéistája, Gyertyán Ervin és Hegedűs Zoltán pedig a Népszabadság filmbírája. Köszönet a támogatásért. De idehaza is szeretnénk dolgozni. (Ha volna helyünk a „lap alatt”.) Pedig a kis gárda, melyet a lap alapításánál a Filmvilág szerkesztésében való részvételre felkértem: úgyszólván változatlan. Illetve annyiban változott csupán, hogy egy homogén szellemi légkörben élve: magabiztosabbá, következetesebbé vált. Egyénisége feladása nélkül: alapvető művészi vagy ideológiai kérdésekre meglehetősen azonosan reagál. Ha lapunk állásfoglalásaiban bizonyos következetességet tapasztal az olvasó: az említett belső viták javára írja.

S kérjük, arra is figyeljen fel, hogy e szerencsés adottságok ellenére: a klikké szerveződés kísértését távoltartottuk magunktól. Mivel ezt a jelenséget tartjuk művészi és kritikai életünk legnagyobb veszelmének. Talán e negatív jó tulajdonságunk megemlékséivel (nem váltunk klikké sem) be is fejezem a sok negatív jelenség felsorolását. S átadom a szót a levélíróknak. Tőlük sok mindent megtudhatunk filmművészetünkről és rólunk is.

HAMOS GYÖRGY